

INTERPELLATION TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2020-11-20
Besvaras senast
2020-12-04

Till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:162 Medborgarnas förtroende för den svenska strategin

Covid-19-pandemin var i likhet med andra samhällskriser både svår att förutse och hantera. Jag tror de flesta har mycket stor respekt för detta liksom för regeringens och myndigheternas tuffa arbetssituation under pandemin.

Samtidigt är det under en kris helt avgörande att regeringen och myndigheterna åtnjuter befolkningens förtroende för de åtgärder som vidtas. Alla begränsningar av och inskränkningar i människors frihet som beslutas av regeringen och dess myndigheter måste uppfattas som rimliga, logiska och väl avvägda. Man måste också undvika motstridiga besked eller rekommendationer eller att komma med tvärsäkra påståenden om sakläget som man sedan tvingas ta tillbaka.

Tyvär kantas den svenska pandemibekämpningen av motsatsen. Redan i inledningen av pandemin kom tvärsäkra påståenden från ansvarig myndighet om att smittan knappast skulle nå varken Europa eller Sverige. Detta trots många internationella varningar om motsatsen.

Den svenska strategin utmärktes sedan av att man i varje läge tog beslut om åtgärder först efter att andra länder redan gjort det, och att Sverige valde andra vägar än omvärlden utan att riktigt kunna motivera varför för den egna befolkningen. Det gäller exempelvis frågan om att prioritera ”flockimmunitet” framför att stoppa smittspridningen, avfärdandet av munskydd som verkningslösa, den sena och otillräckliga testverksamheten och sena beslut om begränsningen av folksamlingar.

Vi vet i dag att den svenska strategin under den första vågen av pandemin medförde betydligt högre dödstal i vårt land än i exempelvis våra grannländer. Detta har allvarligt skadat befolkningens förtroende för både regeringen och dess myndigheter.

Under sommaren minskade smittspridningen kraftigt i hela Europa. Många länder lättade då på sina restriktioner – men inte Sverige. Fortsatt besöksförbud i äldreomsorgen och kraftiga begränsningar av publik på idrotts- och kulturarrangemang är två exempel där Sverige i motsats till andra länder lät begränsningarna ligga kvar.

Under hösten släppte regeringen på restriktionerna när det gäller besöksförbud i

äldreomsorgen – trots att smittspridningen då tagit fart igen och det kom allvarliga varningar från vården och omsorgen om att det var fel tillfälle att lägga på begränsningarna.

Även för allmänna sammankomster, exempelvis inom idrott och evenemang, togs svårtolkade och förvirrande beslut. Under loppet av mindre än en månad gick Sverige från först max 50 personer i publiken till en möjlighet att öka till 300, för att sedan snabbt minska till en ny strikt norm på endast 8 personer. Beslutet att höja det möjliga maxantalet till 300 togs samtidigt som man såg en mycket snabbt ökande smittspridning i samhället. För de flesta framstod det som svärbegripligt att man under en sommar med knappt någon smittspridning alls skulle ligga kvar med en begränsning som slog undan benen på alla dessa evenemang, för att sedan höja publikgränsen samtidigt som smittspridningen tog fart igen.

För många framstod det också som ologiskt att begränsa publiken på en stor utomhusarena med 20 000 sittplatser till 50 personer, samtidigt som det är överfullt i kollektivtrafiken och de stora varuhusen. Ingen begrep hur det kunde bli mindre smittspridning av att fotbollssupportrar satt tätt packade på en pub och såg en match på storbilds-tv i stället för att sitta väl utspridda på en utomhusarena och se matchen utan alkoholförtäring.

Regeringen fick dessutom i april igenom en tillfällig undantagslag som gav den rätt att vidta mycket kraftfulla åtgärder för att bekämpa pandemin. Denna lag hade gett möjlighet att ta tillfälliga obekväma beslut för att begränsa mängden människor även på andra platser och i andra situationer - men denna lag användes inte över huvud taget.

Faktum är att många uppfattar regeringens och myndigheternas beslut om restriktioner som väldigt ologiska, motstridiga och svåra att förstå. I ett sådant läge finns det stor risk att man inte tar rekommendationer och råd på allvar. Det tvingar i sin tur fram ännu hårdare begränsningar och restriktioner. Och nu är vi där.

Nu har smittspridningen ökat dramatiskt, och regeringen konstaterar att människor inte följer råden eller tar pandemin på allvar.

Med anledning av detta vill jag fråga statsrådet Mikael Damberg:

Ser statsrådet någon anledning till självkritik när det gäller hur han och de myndigheter han ansvarar för har arbetat för att skapa förtroende hos medborgarna när det gäller den svenska strategin för bekämpning av pandemin, och hur avser statsrådet att agera framöver för att återupprätta förtroendet för den pågående kampen mot pandemin?

.....

Jan Ericson (M)

Överlämnas enligt uppdrag

Johan Welander